

LV 3018, tālr. 3050220 Rīgas iela 34, Ozolnieku nov., Ozolnieku pag., Sagatavots SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,

VALSTS UN ES ATBALSTS

Atbalsts cukurbiešu audzētājiem

Ar šā gada 29. aprīli stājās spēkā grozījumi kārtībā, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai, kas nosaka atsevišķu maksājumu par cukuru. Maksājums ir paredzēts kā ienākumu atbalsts lauksaimniekiem, kuri pirms sektora reformas ir audzējuši cukurbietes, kā arī Kopienas atbalsts, kas ir paredzēts cukurbiešu audzētājiem, kuri turpina audzēt cukurbietes gadījumā, ja valsts ir atteikusies no vismaz 50% cukura kvotas.

Gan atsevišķais maksājums par cukuru, gan Kopienas atbalsts cukurbiešu audzētājiem ir 100% Eiropas Savienības maksājumi.

☑Atsevišķais maksājums par cukuru Noteikumos ir paredzēts, ka atsevišķo maksājumu par cukuru var saņemt par pārskata periodā ar cukura ražotāju noslēgtajā cukurbiešu piegādes līgumā noteikto cukurbiešu daudzumu.

Maksājumu var saņemt lauksaimnieki, kuru apsaimniekotās platības atbilst vienotā platības maksājuma saņemšanas nosacījumiem. Atsevišķā maksājuma par cukuru ieviešana nodrošinās saimniecību, kurās audzē un ir audzētas cukurbietes, konkurētspēju un tālāku attīstību pēc cukura sektora reformas. Iesniegums atsevišķā maksājuma saņemšanai par cukuru ir jāiesniedz Lauku atbalsta dienesta reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē līdz kārtējā gada 15. maijam.

☑Kopienas atbalsts cukurbiešu audzētājiem

Savukārt Kopienas atbalsts cukurbiešu audzētājiem nodrošinās papildu atbalstu restrukturizācijas gadījumā, kad kāda no fabrikām vēl turpina darbu.

Noteikumu ieviešana arī nodrošina lauksaimniecībā izmantojamās zemes uzturēšanu labā lauksaimniecības un vides stāvoklī neatkarīgi no tā, vai lauksaimnieks turpina audzēt cukurbietes.

LAUKU ATTĪSTĪBAS PLĀNS

Latvijas Dabas fonds ir izsludinājis pieteikšanos bioloģiski vērtīgu zālāju apsekošanai

Lauku attīstības plāna pasākuma "Agrovide" ietvaros ir iespējams saņemt atbalstu apakšpasākumā "Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos". Šī pasākuma mērķis ir uzturēt un aizsargāt sugām bagātākās zālāju ekosistēmas, sekmējot videi draudzīgu metožu lietošanu lauksaimniecībā un pielietojot ekstensīvas saimniekošanas metodes dabisko zālāju platībās. Pieteikties uz atbalstu "Bioloģiskās daudzveidības uzturēšanai zālājos" var tad, ja apņemas pieteiktajā platībā saimniekot, zālājus ekstensīvi ganot vai vēlu pļaujot.

Pieteikties uz atbalstu šajā apakšpasākumā var tikai tad, ja apsaimnieko pastāvīgās pļavas un ganības, kuras ir nodibinājuma Latvijas Dabas fonds (LDF) noteiktie bioloģiski vērtīgie zālāji. Tos var atpazīt pēc tā, ka LAD lauku bloku kartēs tie ir iezīmēti zaļā krāsā.

Šogad Latvijas Dabas fonds visā Latvijā atkārtoti izsludina pieteikšanos zālāju (dabisko pļavu) apsekošanai projekta "Jaunu bioloģiski vērtīgu zālāju noteikšana" ("Pļavas") ietvaros. Mērķis: noteikt jaunus bioloģiski vērtīgus zālājus, par kuriem varēs saņemt atbalsta maksājumus no pasākuma "Agrovide" apakšpasākuma "Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos" atbilstoši Latvijas Lauku attīstības plānam Lauku attīstības programmas īstenošanai 2004.—2006. gadam.

Pēc LDF sniegtās informācijas pagājušā gadā bioloģiski vērtīgu zālāju kritērijiem atbilda nedaudz virs 30% no visām apsekošanai pieteiktajām platībām. Pārējie izrādījās pamesti un neapsaimniekoti, vai salīdzinoši nesenā pagātnē — kolhozu laikos, aparti zālāji, kuru atjaunošanās un dabiskošanās norit ļoti lēni. Šogad zālāju izvērtēšana notiks ar stingrāku atlasi, galvenokārt apsekojot pļavas upju vai ezeru palienēs, vietās ar izteikti paugurainu reljefu vai slapjās, avotainās teritorijās. Tā kā apsekošanai paredzētie līdzekļi šogad ir stipri ierobežoti, tiks atlasīti tikai tie pieteikumi, kuri visvairāk atbildīs noteiktajiem kritērijiem.

☑Kādām pazīmēm atbilst bioloģiski vērtīgs zālājs?

Bioloģiski vērtīgi zālāji ir dabiski zālāji, kas nav sēti un apmēram 20 gadus nav tikuši aparti. Tās ir ziedaugiem bagātas dabiskās pļavas, kuras ir ekstensīvi apsaimniekotas ar tradicionālajām metodēm — pļaušanu un ganīšanu. Ilgstošas apsaimniekošanas rezultātā šie zālāji ir izveidojušies par sarežģītām ekosistēmām ar lielu bioloģisko daudzveidību.

Pazīt bioloģiski vērtīgu zālāju var pēc lielā augu sugu skaita, pēc tajā sastopamajām augu un putnu sugām. Dabiskie zālāji no kultivētiem zālājiem atšķiras gan pēc sugu sastāva un daudzveidības, gan pēc augāja struktūras. Dabiskos zālājos parasti ir liela sugu dažādība, tai skaitā daudz dažādu graudzāļu sugu. Raksturīga ir labi izveidota velēna, ko veido galvenokārt blīvs graudzāļu sakņu pinums. Uz pļavas dabiskumu norāda tur sastopamās neielabotu zālāju augu sugas - ziepenīte, mārsils, spradzene, dzirkstelīte, gaiļbiksīte, naktsvijole, saulpurene, dzegužpirkstīte un daudzas citas, kas tikpat kā nav sastopamas kultivētos zālājos. Minētās sugas variē atkarībā no pļavas tipa, un dabiskos zālājos sastopamas lielā skaitā visā pļavas platībā.

Par putniem nozīmīgām tiek uzskatītas dabiskas un ekstensīvi apsaimniekotas upju un ezeru palieņu pļavas, neatkarīgi no to botāniskā sastāva, kā arī meliorētās palieņu pļavas, kurās saglabājies dabiskajām pļavām raksturīgs reljefs — vecupes vai to paliekas, mitras ieplakas utml. ainavas elementi.

☑Kā var pieteikties bioloģiski vērtīgu zālāju apsekošanai?

Ja Jums šķiet, ka Jūsu īpašumā varētu būt šāds bioloģiski vērtīgs zālājs, sūtiet savus pieteikumus uz Latvijas Dabas fondu. Par apsekošanas rezultātiem zemju īpašnieki tiks informēti pēc šī gada 15. novembra. Informāciju par lauku bloku kartēs iezīmēto bioloģiski vērtīgu zālāju platībām un robežām varēs iegūt nākamā gada pavasarī Lauku atbalsta dienesta (LAD) reģionālajās pārvaldēs.

- Pieteikumus Jūs varat sūtīt no 2. maija līdz 25. maijam (pasta zīmogs) uz anketā norādīto adresi Latvijas Dabas fondam.
- Speciāli sagatavoto anketu, kura Jums jāaizpilda, varat saņemt Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra rajonu filiālēs vai pie pagastu lauku konsultantiem. Tā atrodama arī Latvijas Dabas fonda mājas lapā www.ldf.lv sadaļā "Pļavas" (Jaunu bioloģiski vērtīgu zālāju noteikšana).
- Pieteikumam klāt jāpievieno Lauku atbalsta dienesta izsniegta lauku bloku kartes kopija ar atzīmētu apsekojamo platību.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka pieteikumus pieņems tikai pa pastu! Neskaidrību gadījumā interesējieties pa tālr. 7830994 darba dienās no 9.00–13.00.

Sagatavots pēc Latvijas Dabas fonda informācijas.

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

Grozījumi likumā "Par grāmatvedību"

Saskaņā ar likumā "Par grāmatvedību" izdarītajiem grozījumiem, sākot no 2007. gada 1. janvāra grāmatvedības uzskaite divkāršajā ierakstā būs jākārto tiem individuālajiem komersantiem, individuālajiem uzņēmumiem un zemnieku un zvejnieku saimniecībām, kuru apgrozījums (ieņēmumi) no saimnieciskajiem darījumiem iepriekšējā pārskata gadā pārsniedzis 200 000 latu.

Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)

☑Kas var būt ar PVN apliekama persona?

Ar PVN apliekamo personu reģistrā tiek reģistrētas gan fiziskās, gan juridiskās personas.

☑Kad ir jāreģistrējas ar PVN apliekamo personu reģistrā?

Fiziskās un juridiskās personas ar PVN apliekamo personu reģistrā var reģistrēties brīvprātīgi gan saimnieciskās darbības uzsākšanas brīdī, gan jebkurā brīdī, kad saimnieciskā darbība jau ir uzsākta.

Obligāti ar PVN apliekamo personu reģistrā ir jāreģistrējas:

 ja ar nodokli apliekamo darījumu piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā ir sasniegusi vai pārsniegusi 10 000 latu. Jāņem vērā, Iepriekš grāmatvedības uzskaite divkāršajā ierakstā bija jākārto tiem individuālajiem komersantiem, individuālajiem uzņēmumiem un zemnieku un zvejnieku saimniecībām, kuru ieņēmumi no saimnieciskajiem darījumiem iepriekšējā pārskata gadā pārsnieguši 45 000 latu.

ka darījumu vērtība ir jāpārbauda par iepriekšējiem 12 mēnešiem, nevis par pilnu kalendāro gadu. Piemēram, 2006. gada aprīlī ir jāsaskaita ar nodokli apliekamo darījumu vērtība laikposmā no 2005. gada 1. aprīļa līdz 2006. gada 31. martam. Ja apliekamo darījumu vērtība ir sasniegusi vai pārsniegusi 10 000 latu, tad ne vēlāk kā 30 dienu laikā pēc minētās summas sasniegšanas vai pārsniegšanas ir jāreģistrējas ar PVN apliekamo personu reģistrā;

Jāņem vērā, ka, nosakot 10 000 latu apmēru, nevar izmantot tikai informāciju no "Saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāla", jo PVN aprēķināšanā netiek piemērots kases princips. Tas nozīmē, ka, piemēram, preču piegādi uzskata par notikušu tad, kad preces ir piegādātas, nevis tad, kad par precēm ir saņemta samaksa.

ja neapliekamā juridiskā vai fiziskā persona, kas veic saimniecisko darbību, kalendārā gada laikā Eiropas Savienības teritorijā (ne Latvijā) ir iegādājusies preces par summu, kas pārsniedz 7000 latu, tai ne vēlāk kā 30 dienu laikā pēc minētās summas sasniegšanas vai pārsniegšanas ir jāreģistrējas ar PVN apliekamo personu reģistrā.

☑Kas ir ar PVN apliekamie darījumi?

Ar PVN apliekami ir šādi darījumi:

- preču piegāde;
  - Likuma "Par pievienotās vērtības nodokli" izpratnē preces ir jebkura lieta (īpašums), kuru īpašnieks maina pret atlīdzību (t.sk. lopi, pamatlīdzekļi u.c.).
- pakalpojumu sniegšana;
- pašpatēriņš;
- imports (preču ievešana no valstīm, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis).

Nosakot to, vai apliekamo darījumu vērtība ir sasniegusi 10 000 latu robežu, ņem vērā piegādāto preču un sniegto pakalpojumu vērtību.

Likuma "Par pievienotās vērtības nodokli" 6. pantā ir noteikti darījumi, kas netiek aplikti ar PVN. Piemēram, ar PVN neapliekami darījumi ir medicīnas pakalpojumi (saskaņā ar MK apstiprinātu sarakstu), iedzīvotāju maksājumi par dzīvojamo telpu īri, zemes pārdošana un citi.

☑Kādas ir PVN likmes Latvijā?

Latvijā pašlaik ir šādas PVN likmes:

- 18%;
- 5%;
- 0% (darījumi, kas apliekami ar 0% likmi, un ar PVN neapliekami darījumi nav viens un tas pats).

☑Kas ir 12% PVN kompensācija?

Lauksaimniecības produkcijas pārstrādātāji, iepērkot no zemniekiem pašražotu, nepārstrādātu lauksaimniecības produkciju, drīkst izmaksāt tiem PVN 12% kompensāciju, lai daļēji atlīdzinātu zemniekiem izdevumus par PVN, kas samaksāts, iegādājoties preces un saņemot pakalpojumus lauksaimniecības produkcijas ražošanai.

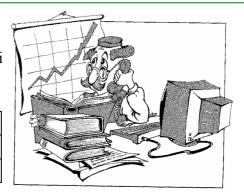
PVN 12% kompensāciju drīkst saņemt tikai tie zemnieki, kas nav ar PVN apliekamas personas.

Lai saņemtu 12% kompensāciju, zemniekiem pārstrādes uzņēmumā ir jāiesniedz Valsts ieņēmumu dienesta izdota izziņa.

☑Kā tiek aprēķināts PVN?

PVN aprēķina no preces vai pakalpojuma tirgus vērtības, piemērojot attiecīgajām precēm vai pakalpojumiem noteikto nodokļa likmi. Piemērs PVN aprēķināšanai:

2 tonnas kartupeļu	Ls 200
PVN 18%	Ls 36 (Ls 200 x 18 : 100)
Summa samaksai	Ls 236

Ja nodokļu maksātājs ir reģistrēts ar PVN apliekamo personu reģistrā, tad budžetā maksājamo PVN summu nosaka pēc šādas vispārējas shēmas:

Budžetā maksājamais/ no budžeta saņemamais PVN Aprēķinātais PVN par piegādātajām precēm un sniegtajiem pakalpojumiem

Priekšnodoklis

Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2006. gada jūnijā

		Termiņš	Maijs				Jūnijs						
			1	15	25	31	1	9	10	15	25	30	1
Platību maksājumi		Platību maksājumu iesniegums (VPM, PVTM + MLA, AIVAN, Agrovides pasākumi)		1						2			
		Platību maksājumu iesniegums, piesakoties tikai uz Agrovides pasākumiem (bioloģiskās lauksaimniecības attīstība, bioloģiskās daudzveidības uzturēšara zālājos un buferjoslu ierīkošana)											
		Iesniegums PVTM par 2006.gadā nokautiem un eksportētiem liellopiem											
		Iesniegums PVTM par zīdītājgovīm											
		Iesniegums PVTM par aitu mātēm											
D!Id	u valsts tiešie maksājumi (PVTM)	Iesniegums PVTM par realizēto piena tonnu rīcībā esošās kvotas ietvaros											
гарии	u vaists tiesie maksajumi (F v 1 1vi)	Informācija par iegūto zālāju un linu sēklu ražu 2006.gadā											
		Informācija par iepriekšējā gadā saražotās zālāju un linu sēklas faktisko realizācijas cenu											
		Iesniegums PVTM par zālāju un linu sēklām											
		Iesniegums PVTM par kartupeļu cieti											
		Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai					3						
		Priekšlaicīgā pensionēšanās											
Lauku attīstības plāna pasākumi		Standartu sasniegšana											
		Agrovide: Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšara											
		Agrovide: Erozijas ierobežošana											
st	Zemes uzlabošana	Skābo augšņu pamatkaļķošana un atbalsts valsts un koplietošanas meliorācijas sistēmām											
pals	Atbalsts mežsaimniecībai	Lauksaimniecībā neizmantoto zemju apmežošana											
1 24		Atbalsts mazvērtīgo mežaudžu vai koku sugu nomaiņai											
Đị (		Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana ugunsgrēku un/vai dabas katastrofu radīto postījumu vietās											
Struktūrfondu atbalsts		Mežsaimniecības ugunsdrošības profilaktisko pasākumu ieviešana											
		Ieguldījumi mežos ar mērķi uzlabot to ekonomisko, ekoloģisko vai sociālo vērtību (pievedceļu būve)											
Str		Meža īpašnieku apvienību izveidošana											
	Augsnes ielabošana	Atbalsts augšņu agroķīmiskajai izpētei un meliorācijas sistēmu rekonstrukcijai											
	Piena lopkopība	Iesniegums par pārraudzībā esošām govīm, kurām ir aprēķināts ražības indekss											
		Iesniegums par pārbaudāmā buļļa meitu (pirmpieni)											
	Liellopu gaļas ražošana	Iesniegums par iepirktām dzīvnieku svēršanas iekārtām											
	Cūkkopība	Iesniegums par jauncūkām, kurām ir veikts produktivitātes un ģenētiskās vērtības tests											
2		Iesniegums par vecvecāku un vecvecvecāku sivēnmātēm, kuras atražo vaislas cūciņas											
Nacionālās subsīdijas		Atbalsts par selekcijas organizācijā iegādātu dzīvnieku produktivitātes uzskaiti											
īsqn	Zirgkopība	Atbalsts par sertificētiem šķirnes vaislas ērzeļiem, jaunzirgu un kumeļu sagatavošanu											
S	Aitkopība	Atbalsts par novērtētām E klases un I klases aitiņām un E klases teķīšiem											
Ē		Atbalsts E klases un I klases vaislas aitu māšu novērtēšanai											
acio		Iesniegums par nozarē nepieciešamā aprīkojuma iegādi											
Ż		Atbalsts augstvērtīgu šķirnes teķu uzturēšanai											
		Atbalsts aitu audzēšanas saimniecībām par aitu mātēm											
	Kazkopība	Atbalsts par novērtētiem audzējamiem dzīvniekiem (kaziņām)											
		Atbalsts par E klases un I klases vaislas kazu māšu novērtēšanu											
		Iesniegums par nozarē nepieciešamā aprīkojuma iegādi											
		Atbalsts augstvērtīgu šķirnes āžu uzturēšanai											

		Termiņš		Maijs				Jūnijs						
				15	25	28	1	9	10	15	25	30	1	
	Augkopība	Atbalsts par intensīvai tehnoloģijai atbilstoši iekārtotiem ilggadīgajiem stādījumiem												
		Atbalsts integrētai dārzeņu audzēšanas sistēmai												
		Atbalsts produktīvu ilggadīgo stādījumu ierīkošanai	4											
S		Atbalsts par izaudzētajiem šķiedras liniem												
Ę		Atbalsts šķirnes sēklu audzētājiem part realizētām pašaudzētām sertificētām sēklām												
subsīdijas		Atbalsts kursiem, semināriem, konferencēm (dalībai un organizēšanai)												
	Izglītība, zinātne un informācijas izplatīšana	Atbalsts izglītojošo un informatīvo materiālu sagatavošanai un iespiešanai												
E I	izpiausana	Atbalsts prakses saimniecībām												
Nacionālās	Kooperatīvajām sabiedrībām	Atbalsts atzītajām lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām											П	
Ž		Atbalsts kredītprocentu dzēšanai atzītajām lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām												
	Bioloģiskā lauksaimniecība	Atbalsts sēklkopības attīstībai												
	Riska samazināšana	Atbalsts apdrošināšanas prēmiju iegādes izdevumu segšanai												
	Atbalsts investīcijām	Atbalsts lauksaimniecības tehnikas iegādei un būvniecībai lauksaimniecībā												
nodokļi	Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)/Pavadzīmju numuri	PVN mēneša deklarācija un maksāšanas termiņš/Atskaite par saņemtajiem un izlietotajiem pavadzīnju numuriem			*									
Grāmatvedība un п о	Pievienotās vērtības nodoklis	Pievienotās vērtības nodokļa gada deklarācija												
	Preču pavadzīmes rēķini	Atskaite par preču pavadzīmju-rēķinu izlietojumu												
	Nekustamā īpašuma nodoklis par zemi	Maksāšanas termiņš												
	Uzņēmumu ienākuma nodoklis	Uzŗēmumu ienākuma nodokļa deklarācija												
	Gada pārskats	Gada pārskata iesniegšanas termiņš												

Termiņš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.

Iesniegumu un atskaišu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

- Platību maksājumu iesniegums ir jāiesniedz LAD līdz 2006.gada 15.maijam. Laboto un precizēto platību maksājumu iesniegumu var iesniegt līdz 2006.gada 9.jūnijam (šajā gadījumā par katru nokavēto darba dienu LAD samazina attiecīgā iesnieguma VPM, PVTM, MLA un AIVAN atbalsta apjomu par 1%).
- Pēdējais sēšanas datums, līdz kuram laukiem ir jābūt apsētiem, lai saņemtu Papildu valsts tiešos maksājumus par laukaugu platībām.
- 2006.gada 1.jūnijs ir kārtējais pieteikumu apkopošanas temiņš. Tiem, kas uz atbalstu pieteicās iepriekšējos gados, līdz 1.jūnijam ir jāiesniedz arī ikgadējā atskaite par iepriekšējā gadā veiktajām aktivitātēm.
- Līdz 2006.gada 1.maijam 2006.gadā paredzētie jaunie ilggadīgie stādījumi ir jāpiesaka Latvijas Augļkopju asociācijā, bet līdz 2006.gada 1. jūlijam Lauku atbalsta dienestā ir jāiesniedz iesniegums par pavasarī ierīkotajiem stādījumiem.
- Tikai tām zemnieku saimniecībām, kuras šo termiņu ir saskaņojušas ar VID.

AUGKOPĪBA

Augšanas regulatoru lietošana

Ziemāji atrodas cerošanas beigu fāzē (AS 25–29), un šis ir laiks, kad ir jālieto augšanas regulatori.

Ražīgos ziemāju sējumos augšanas regulators ir efektīvs ražas palielināšanas līdzeklis, tā savlaicīga lietošana graudu ražu palielina vismaz par 1 t ha⁻¹. Augstražīgos sējumos augšanas regulatora efekts ir lielāks. Augšanas regulatori ir jāizvēlas atkarībā no apstrādājamā kultūrauga sugas un lietošanas laika. Neatkarīgi no šķirnes veldresizturības, ziemas kviešu sējums ir jāapstrādā ar atbilstošu augšanas regulatoru jau cerošanas fāzes beigās, kad vēl veidojas īsto sakņu sistēma. Šajā fāzē apstrādātos sējumos augiem ir ne tikai saīsināti apakšējie stiebra posmi, bet arī tiek veicināta lielākas un spēcīgākas sakņu sistēmas veidošanās, kas ir svarīgs faktors arī veldres izturīgām šķirnēm. Laukos, kur plāno iegūt vidējas graudu ražas (līdz 4,5 ha⁻¹), kā arī gados ar vēlāku pavasari un sausāku veģetācijas perioda sākumu (veidojas mazāka augu biomasa) pietiek ar augšanas regulatora vienreizēju izsmidzināšanu. Taču laukos, kur plāno iegūt augstas graudu ražas, ieteicama divreizēja augšanas regulatora lietošana. Otro reizi sējums ar to ir jāapstrādā, kad augiem ir izveidojušies 2-3 mezgli (AS

Ziemas rudziem un tritikālei augšanas regulatoru lieto divu mezglu stadijā, lietojot pilnu devu vienā reizē.

Pirmais no augšanas regulatoriem ir jālieto *Cikocels* – laikā no cerošanas (AS 21) līdz stiebrošanas sākumam (AS 29). Mazāka deva ir jālieto mazāk intensīva tipa šķirnēm, lielāka deva – intensīva tipa šķirnēm. *Cikocels* ir paredzēts kviešiem, rudziem un auzām, bet ne miežiem. Strādājot ar šo preparātu, ir jāievēro gaisa temperatūras (nelietot, ja temperatūra ir zemāka par +5 °C) un jāuzmanās no salnām. Ja nokavē šī preparāta optimālo lietošanas laiku, veidojas izkropļotas vārpas, kas ietekmēs ražību.

Vēlākās augu attīstības fāzēs var lietot *Terpālu*, *Cerone* un *Kemira* ^{TM} *CCC*.

Augšanas regulators *Terpāls* ir paredzēts lietošanai rudzu, ziemas kviešu un miežu sējumos. Lietošanas laiks — no divu mezglu attīstības (AS — 32) līdz vārpošanas sākumam (AS — 49). *Terpālu* nedrīkst lietot pie pazeminātas gaisa temperatūras, kā arī tvertnes maisījumā ar herbicīdiem.

Cerone lieto ziemas kviešu, ziemas un vasaras miežu, rudzu un tritikāles sējumos. Lietošanas laiks — no karoglapas parādīšanās (AS 32) līdz karoglapas maksts uzbriešanai (AS 45). Nedrīkst apstrādāt sējumus, kad ir bijis ilgstošs sausums un pazeminātas gaisa temperatūras. Pēc jebkura herbicīda vai šķidrā mēslošanas līdzekļa lietošanas ir jānogaida vismaz 10 dienas. Nav ieteicams apstrādāt arī slapjus augus un plānot smidzināšanu, ja ir gaidāms lietus (bezlietus laiks 34 stundas).

Kemira TM CCC lieto ziemas kviešu un tritikāles, vasaras kviešu, rudzu, auzu un miežu sējumos. Kviešiem, miežiem, rudziem un tritikālei to lieto no augu cerošanas fāzes (AS 21) līdz pirmā mezgla stadijai (AS 31), auzu sējumos — no divu mezglu stadijas (AS 32) līdz stiebrošanas beigām (AS 49). Lietojot šo augšanas regulatoru, ir jāseko līdzi gaisa temperatūrai un mitrumam.

d Lietojot augu aizsardzības līdzekļus, ievērojiet drošības noteikumus un vides aizsardzības prasības!

LAUKSAIMNIECĪBA

Par medījamo dzīvnieku nodarīto zaudējumu apjoma noteikšanu

Ar 2006. gada 29. aprīli stājās spēkā MK noteikumi Nr. 334 "Noteikumi par metodiku, kādā nosaka materiālo zaudējumu apjomu, kurus lauksaimniecībai un mežsaimniecībai nodarījuši medījamie dzīvnieki".

Materiālo zaudējumu apjomu nosaka Valsts meža dienesta vai – nacionālo parku un dabas rezervātu teritorijā – attiecīgās administrācijas izveidota komisija, pamatojoties uz zemes īpašnieka (tiesiskā valdītāja) vai ganāmpulka īpašnieka (turētāja) iesniegumu zaudējumu kompensācijai par medījamo dzīvnieku nodarītajiem postījumiem lauksaimniecībai un mežsaimniecībai. Komisijai 30 dienu laikā pēc iesnieguma saņemšanas ir jānosaka materiālo zaudējumu apjoms un šis aprēķins ir jāizsniedz iesnieguma iesniedzējam.

Augkopībai un mežsaimniecībai nodarīto materiālo zaudējumu apjomu nosaka platībā, kuru zemes īpašnieks ir iezīmējis dabā un uzmērījis.

Saskaņā ar Medību likumu komisijas darbā pieaicina cietušo, kam nodarīti zaudējumi, medību tiesību lietotāju un, ja nepieciešams, — Lauku atbalsta dienesta speciālistus.

Par medījamo dzīvnieku nodarītajiem zaudējumiem ir atbildīgs medību tiesību lietotājs, ja līgumā par medību tiesību nodošanu nav paredzēts citādi.

Saskaņā ar Medību likumu medību tiesības ir tiesības zemes īpašniekam vai lietotājam savā zemes gabalā medīt normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Medību tiesības zemes īpašnieks vai lietotājs var izmantot pats vai nodot citai personai. Medību tiesību lietotājs ir zemes īpašnieks vai lietotājs, kura īpašumā vai lietošanā esošajā zemes gabalā ietilpst Medību likumā noteiktajām prasībām atbilstošas medību platības, vai persona, kurai zemes īpašnieks vai lietotājs likumā noteiktajā kārtībā uz līguma pamata ir nodevis savas medību tiesības.